

TARİHİ İPEK YOLU GÜZERGÂHLARININ OLUŞUMU VE GELİŞMESİ

FORMATION AND DEVELOPMENT OF HISTORICAL SILK ROAD ROUTES

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/cahij.52759>

İbrahim ONAY

Özet

Bu çalışma, dünya tarihi bakımından "İpek Yolu" diye tarif edilen ticari ağın, üzerinde hayat bulduğu coğrafi güzergâhları konu edinmektedir. Özetle, Çin'den başlayan İpek Yolu güzergâhları, batıya doğru yol alarak Asya'nın Batı bölümüne ulaşır ve Avrupa'ya kadar ulaşan ticari ağlarla bağlantılı hale gelir. Esasen bahsedilen bu ticari ağların tek bir güzergâh üzerinde olmadığı, tarihi süreç boyunca İpek Yolu üzerindeki coğrafi koşulların ve siyasal, askeri durumların neden olduğu farklı rotaların kullanıldığı bilinmektedir. Yine de esas itibarıyla bu rotaların, Doğu'daki Çin başkentlerinden batı yönünde hareket ederek başlatıldığı, Kansu üzerinden Doğu Türkistan sahasına ve daha sonra Batı Türkistan sahasına uzandığı söylenebilir, buradan da çeşitli yollar vasıtasıyla Batı'ya doğru yolculuğuna devam eder. Dünyanın, Doğu ve Batı bölgeleri arasında karşılıklı olarak kullanılan bu ticari ağın, önemli kesişme noktalarından biri Baktriya bölgesidir. Burası Doğu ve Batı güzergâhlarının kesiştiği bir coğrafya olduğu gibi, Güney'de Hindistan'a ve Kuzey'de bozkırlara ulaşan ticari yolların da kavuştuğu bir nokta olmuştur. Bu nedenle İpek yolu güzergâhlarında Hint kökenli tacirlerin ve bunlara dair kültürel unsurların varlığı da doğaldır. İpek Yolu güzergâhları bakımından önemli kesişme noktalarından bir diğeri ise Batı Türkistan sahasında yer alan Maveraünnehir (Soğd sahası) olmuştur. Bu sahanın hem coğrafik konumunun sağladığı imkanlar hem de bu bölgenin yerleşik halkı olan Soğdların tacir kimlikleri, buranın İpek Yolu tarihinde anlamlı bir yer kazanmasına neden olmuştur. Bu ticari yollar, üzerinden geçtiği coğrafyaların kaderi bakımından da önemli etkiler yapmıştır. İpek Yolu güzergâhında bulunan; Kansu bölgesi, Turfan, Hami, Karaşar, Kuça, Hotan, Yarkent, Kaşgar, Semerkant, Buhara, Belh gibi şehirlerin iktisadi gelişimi, bu ticari yolların sağladığı imkanlarla doğrudan bağlantılıdır. Yine bu şehirlerde yaşanan dini ve kültürel gelişmeler konusunda da İpek Yolu'nun neden olduğu hareketlilik ve zenginliğin büyük payı olduğu bilinmektedir.

Anahtar Kelimeler

Silk Road, Silk, Tüccar, Rota, Soğd.

Abstract

This study is about the geographical routes on which the commercial network, which is defined as the "Silk Road" in world history, came to life and especially the Eastern part. In summary, Silk Road starting from China reach the Western part of Asia by traveling west and become connected with commercial networks reaching as far as Europe. In fact, it is known that these commercial networks are not on a single route, but different routes were used due to the geographical conditions and political and military situations on the Silk Road throughout the historical process. However, it can be said that these routes were started by moving west from the Chinese capitals in the East, stretched to the East Turkestan area via Kansu, and then to the West Turkestan area, from where it continued its journey to the West via various routes. One of the important intersection points of this commercial network, which is used in both directions between the Eastern and Western regions of the world, is the Bactria region. This was a geography where east and west routes intersected, as well as a point where commercial routes reaching India in the south and steppes in the north met. For this reason, the presence of Indian-origin merchants and cultural elements such as Buddhism is also natural in the history of the Silk Road. Another important intersection point on the Silk Road was Transoxiana (Sogdian area) located

in the West Turkestan area. The advantages provided by the geographical location of this area and the merchant qualities of the Sogdians, the settled people of this region, caused this place to gain a significant place in the history of the Silk Road. Therefore, these trade routes had significant effects on the fate of the geographies they passed through. Located on the Silk Road; The economic development of Kansu region, and cities such as Turfan, Hami, Karaşar, Kuça, Hotan, Yarkent, Kashgar, Samarkand, Bukhara, Belh is directly related to the advantages provided by these trade routes. It is also known that the dynamism and wealth caused by the Silk Road had a great share in the religious and cultural developments experienced in these cities.

Keywords

Silk Road, Silk, Merchant, Route, Sogd.

References

- BARTHOLD, V. V., Mogol İstilâsına Kadar Türkistan, Haz. Hakkı Dursun Yıldız, TTK Yayınları, Ankara 1990.
- BAYKUZU, Tilla Deniz, “Turfan’dan Kaşgar’a İpek Yolu Üzerindeki Vaha Şehirleri”, İpek Yolu, TKHV. İstanbul 2015, s.59-85.
- BAYKUZU, Tilla Deniz, “V. Yüzyılda Hunlar ve Budizm”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S.34, Erzurum 2007.
- BECKWITH, Christopher I., İpek Yolu İmparatorlukları, ODTÜ Yayıncılık, Ankara 2011.
- BIELENSTEIN, Hans, Diplomacy and Trade İn The Chinese World 589-1276, Handbook of Oriental Studies, Section Four China, Brill, Leiden-Boston 2005.
- CLAUSON, Gerard, “Ak Beshim- Suyab”, The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, No:1/2, (1961), s.1-13.

[Tam metne ulaşmak ve tüm referansları görmek için tıklayın.](#)